

 Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

Temaer (<https://www.historie-online.dk/temaer-9>)

(/)
HistorieLab (<https://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<https://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

 (/) > [1700-årene](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene) (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene>)

> [Bøger](https://www.historie-online.dk/boger) (<https://www.historie-online.dk/boger>) > [Anmeldelser](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5) (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>)

> [Maleriets forbandelse](#)

← [Forrige artikel](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/paa-sporet-af-boern-og-boeger) (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/paa-sporet-af-boern-og-boeger>)

Maleriets forbandelse

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1345

Del artikel:

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer>.

u=[https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/maleriets-forbandelse)

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/maleriets-forbandelse)

[5-5/1700-arene/maleriets-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/maleriets-forbandelse)

[forbandelse](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/maleriets-forbandelse))

(<https://twitter.com/home?>

status=. Aktiviteten kan ses

på <https://www.historie->

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-)

[5-5/1700-arene/maleriets-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-)

forbandelse) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?>

[mini=true&url=https://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?)

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-)

[5-5/1700-arene/maleriets-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-)

forbandelse&title=)

Anders Ravn Sørensen, Benjamin Asmussen

Maleriets forbandelse - jagten på et kunstværk og dets ejere

Gads Forlag, 312 sider, 300 kr.

Fascination, forbrydelse, forbandelse - og et maleri

“Maleriets forbandelse” er den helt utrolige fortælling om bogholderen Christophe Battiers karriere ved Asiatisk Kompagni og hans millionsvindler i slutningen af 1700-tallet. På toppen af sin karriere lod han Jens Juel male et portræt af sig og hustruen. I bogen følger man dette maleri og dets ejeres dramatiske og til tider ulykkelige liv frem til vore dage. En fortælling man næsten ikke kan lægge fra sig, hvor hver side har et vibrerende liv takket være en gudbenådet pen. Og det er helt anderledes måde at formidle på.

Af Erik Ingemann Sørensen

2023 er et forunderligt og vidunderligt år for en anmelder. Den ene fremragende bog efter den anden er dukket op – og det bliver ved. Som nu med Anders Ravn Sørensen og Benjamin

Forlovelsesmaleriet af Christopher Battier udført af Jens Juel. Foto ved Bruun Rasmussens Kunstauktioner. Det ene af bogens to illustrationer.

Asmussens fortælling: "Maleriets forbandelse og jagten på et kunstværk og dets ejere". Et mesterværk af fortællekunst og formidling. Intet mindre. Og en aldeles ny måde at lave en historisk bog på.

Fortællingen tager sin begyndelse i en port i København. De to historikere møder her en kunsthandler. "... en gråhåret mand i slutningen af tresserne. Han er ikklædt en stram, sort turtleneck og slidte jeans. I hans mundvig danser en cigarstump op og ned... Han taler udenlandskdansk med forfinede vokaler; en dialekt, der er opdyrket gennem et langt eksil." (s.9). Han har – tilsyneladende – intet navn. I alle fald på dette tidspunkt. Til gengæld erfarer man, at ejendommen er fyldt med antikviteter fra gulv til loft. Men det, der kommer efter – maleriet med Christophe Battier – er der ikke. Det er på vej til Portugal, hvor manden med cigarstumpen har købt et slot. I Lissabon. Men hvad er det for et billede, der egentlig er tale om? Det er udført af ingen anden end Jens Juel. På "... portrættet sidder Christophe Battier ved et skrivebord og bladrer i nogle regnskabsbøger. Han bærer en pudret paryk og en nøddebrun fløjsfrakke. Han ser både moderigtig og fornem ud. Men selv om han lige er blevet forlovet med bryggerældstens smukke datter Anna Elisabeth, og selvom han er på toppen af sin karriere, virker han ikke rigtig glad. Han smiler til sin kendte portrættør, men smilet er skævt, næsten lidt trist...". (s.13).

Lidt underlig formulering synes man. Indtil baggrunden kommer frem: Christophe Battier svindledede sin arbejdsgiver – Asiatisk Kompagni – i 1783 i så voldsom en grad, at den rystede landets handelshuse og skabte finansiell panik.

Ravn Sørensen fortæller, at både han selv og historikerkollegaen Benjamin Asmussen fandt, at der var noget tillokkende over Battiers portræt. Noget foruroligende, men også dragende. "Noget, som gav os lyst til at opspøge det og undersøge det nærmere. Det var et mysterium." (s.14). Et mysterium, der bliver drivkraften

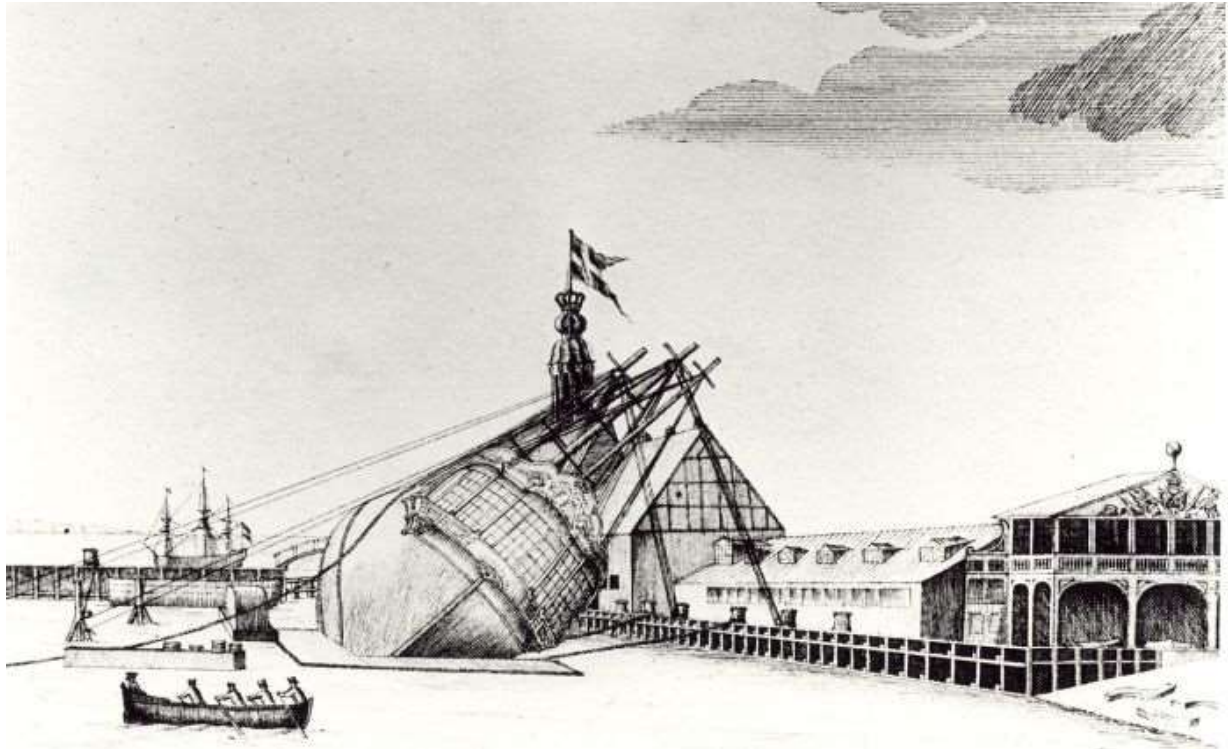
bag bogen. Nerven i fortællingen.

Hvem var denne Christophe Battier?

Han stammer fra Schweitz og er født 1733 i en slægt med både bank- og købmandsaner. Godt 20 år gammel er han i London, og i 1760'erne ansættes han i København som kontorbetjent hos Reinhard Iselin & Co. Her møder han en anden schweitzer, Abraham Schneider. Vi får en grundig redegørelse for aktiviteterne i rigets travle hovedstad, hvor Christophe Battier fem år senere ansættes som bogholder i selveste Asiatisk Kompagni. Den forrige havde snydt og bedraget, hvorfor en solid og dygtig mand som Battier kunne tage over og rette op på det eklatante bedrag, der var begået. Nu sad Battier i det store hjørnekontor.

I marts 1772 – Struenses skæbneår – bliver han gift med den 17-årige Anna Elisabeth Storp. Datter af en embedsmand. Nu synes han konsolideret i borgerskabet. Og i april 1773 får de sønnen Jean-Jacques. En lys fremtid tegner sig.

I julen 1776 låner Battier slavekaptajn Mørch 600 rigsdaler, så han kan tage til Guldkysten for at skaffe "varer".

Kølhaling af Fregatten CHRISTIANSBORG ved Nyholm i 1747. Så kunne den atter være klar til at sejle afsted for at indfange sorte i Afrika og sælge dem med god profit. Foto: Søfartsmuseet.

I 1778 låner Battier et større beløb af Asiatisk Kompagni til investeringer, investerer i egne skibe – måske også i krudt og kugler som andre danske købmænd – det er helt ny viden for historikerne – og fortsætter med finansielle eventyr. Det er utroligt, hvad de to historikere har fundet af baggrund for at skrive om alt dette. Men hvor meget skal man som anmelder tage med? Det er ofte et dilemma, man bliver sat i. Maleriets forbandelse er noget særligt i denne sammenhæng. Løfter jeg sløret for meget, fratager jeg læseren den spænding, der i særdeleshed er så markant i denne bog. Bliver en Spielverderber. Så jeg overlader det i dette tilfælde til læserens egen oplevelse.

I begyndelsen af 1783 kan Battier ikke unddrage sig ansvaret længere. Hans skyldnere banker i form af kongens foged på hans dør. Boet beslægtedes til auktion, og familien må flytte ind hos hustruens forældre. Sammen med skammen. Men hvor stor er det bedrag, der nu kommer i dagens lys på Asiatisk Kompagni – det gigantiske handelshus? Første oversigt havner på 600.000 rigsdaler. Forfatterne stiller spørgsmålet om, hvad det ville svare til i dag. Flere milliarder måske? En sammenligning med priser i 1783 viser, at "En fuldt udrustet kinafarer med kanoner, besætning, saltet kød, sejl og alt, hvad der hører sig til på et togt til Canton, koster 50.000 rigsdaler. Det samme som et af Amalienborgs palæer." (s.68).

Og hvad sker der så siden? Endnu en række utrolige historier hentes frem. Også dengang var der skattely og fravær af frygt for at blive udleveret til hjemlandets myndigheder. Som her.

Den store finansmand Emil Glückstadt fotograferet på sit kontor i Landmandsbanken. Læg mærke til de moderne kommunikationsmidler til højre i billedet. Han skulle hele tiden have fingeren på den økonomiske puls. (Foto: HPN).

"Bankdirektøren er overordentlig velhavende. I årene 1914 – 1920 udbetaler Landmandsbanken ham over to millioner kroner i løn og bonusser. Lægger man det sammen med de øvrige indtægter fra bestyrelsesposter og kommissionsarbejde, tjente han fra 1916 godt en million kroner om året. Det svarer til 250 millioner i nutidig købekraft. I 1923 bliver hans formue anslået til 7,3 millioner kroner eller godt 8 millioner kroner i nutidens penge. Men storhed og fald: den 9. marts 1923 "... anmoder undersøgelseskommissionen politikammeret om at sende et par betjente til adressen og bringe Glückstadt i forvaring..." (s.120). Finansfyrsten havner i celle nummer ti i Vestre Fængsel. 23. juni samme år dør han – af tarmslyng. Sensationshungrende københavnere myldrer til de store auktioner med Glückstadtfamiliens rigdomme. Herunder Jens Juels maleri.

Næste offer er Carl Frederik Glad fra 1923 til 1931. Også her ender det galt med tvangsauktion, da han går fallit. Forfatterne rykker videre via en restauratør Christian Valdemar Jacobsen, der erhverver maleriet i 1931 og har det frem til 1968. Han dør også. Og så vandrer maleriet videre – igen og igen - for til sidst at ende hos den rige Toldstrupfamilie. Middelfartfamilien der er knyttet til Kosan gas. Som her:
<https://www.youtube.com/watch?v=HeKkc37D8H4>

Ad flere omveje - og flere tragedier for ejerne af maleriet - når vi frem til Jørgen Anton Kristensen en flygtet rigmands søn, der nu opholder sig i Lissabon. I et købt palæ eller slot. Men hvorfor pludselig ham? Hvad har han at gøre med historien? Jeg måtte da også lige tænke en ekstra gang. Og så kom det: Det er samme mand, vi mødte i porten i den ejendom, der rummede de mange antikviteter. Han ejer nu Jens Juels maleri. Som Anders og Benjamin nu ser. I et gæsteværelse.

"Vi står stille lidt og kigger på portrættet. Benjamin tager billeder med sin iPhone, mens han mumler begejstret, men jeg har det lidt svært ved at finde samme glæde." (s.284). Er det mon Narziß und Goldmund syndromet, der rammer fortælleren. Nu er det overstået – og hvad så? Det er lidt svært for læseren at svare på. Men udfordrende er det.

Historie på en ny måde

Det blev nævnt i indledningen og flere gange undervejs: Det er absolut ikke traditionel historieskrivning, vi præsenteres for. Det er en forfinelse af Ulrik Langen og Peter Henningsen, der med bogen Hundemordet i Vimmelskafte præsenterede en ny formidling, som de i øvrigt fik prisen Årets historiske bog for. I Sverige har Conny Palmkvist skrevet En hälsning från motstands rörelsen. Mordet på Jane Horney, der udkom i år. Men han har ikke historikerens stringens og lader alt for ofte fantasien eller drømmebilleder løbe afsted med indholdet. Det sker ikke i Benjamin Asmussens og Anders Ravn Sørensens bog. Den er udfordrende, læseren skal holde fast undervejs, men den er lokkende på en helt speciel måde. Jeg spørger ofte mennesker, jeg møder til sammenkomster, hvordan de har oplevet deres historieundervisning i uddannelsesforløbet. Jeg bliver overrasket, når jeg hører en sige, at hun fandt den medrivende og utrolig spændende. Langt de fleste ruller med øjnene og udbryder: k e d e l i g. Fremover vil jeg henvise dem til denne bog, der i den grad skaber begejstring. Gør den ikke det, ja så er læseren nok en tørvetriller. Og det er rent faktisk ganske synd.

Noget af det, der har overrasket mig, er, at der kun er to billeder i bogen. Smukke og skarpe gengivelser af Jens Juels portrætter af Battier og hans kæreste. Men det ligger vel i, at der ikke er grund til at bringe sådanne. Måske ville det forvirre i stilen. Men ærlig talt. Med den internetadgang, der er, så er det langt større udbytte ved at slå dem op. Det skæmmer under ingen omstændigheder denne fremragende bog, der uden tvivl kan stille sig op langt fremme i køen til prisen Årets historiske bog. Yderst berettiget. Stort, stort tillykke til de to forfattere.

Vi har set Jens Juels portræt af Christophe Battier, så afsluttende vil det være rimeligt at vise Battiers hustru Anna Elisabeth Storp.

Billedet er taget af Bruun Rasmussen Auktion

[Historie-online.dk, den 18. oktober 2023]